

Nr 860

Av herr **Oskarson m. fl.**, om ett samlat handlingsprogram för bekämpande av brottsligheten.

(Lika lydande med motion nr 752 i Första kammaren)

Den sammanställning av brottsutvecklingen som redovisas i bilaga 4 till statsverkspropositionen ger en skrämmande bild av dagsläget på området. Under 10-årsperioden 1958—1967 har det årliga antalet till polisen anmälda ökat med nästan 160 000. I procenttal uttryckt blir det en ökning med cirka 55 procent. Vad som gör bilden ännu allvarligare är att takten i ökningen under de senaste åren tycks bli allt hastigare. Från 1966 till 1967 ökade brottsbalksbrotten med cirka 6 procent, och om man jämför tiden 1/1—1/10 1967 med motsvarande period 1968 är ökningen uppe i 16 procent. Vad som gör bilden ännu mörkare och dystrare är att grov misshandel och mord också ökar i samma oroväckande takt. Under januari—september 1967 har enligt uppgift från rikspolisstyrelsen förövats 81 mord och under samma tid 1968 var antalet mord 120.

Departementschefen ger också uttryck för oro när han i årets statsverksproposition skriver: »Brottsligheten har delvis ändrat karaktär. Inslag av våld och hot om våld har blivit allt vanligare samtidigt som ligabrottsligheten och annan mer svårutredd brottslighet har ökat påtagligt. Narkotikabrotten och brott begångna av personer som är påverkade eller beroende av narkotika har också ökat i stor omfattning.»

Vi delar denna departementschefens uppfattning men vill samtidigt peka på att förutom att brotten tenderar att bli alltmer avancerade, rårare och brutalare tränger denna allvarliga brottslighet allt längre ned i åldersgrupperna. Respekten för medmänniskans liv och egendom avtrubbas mer och mer, och den personliga tryggheten och rättssäkerheten är i allvarlig fara.

En annan oroande utveckling är att man vid opinionsyttringar alltmer öppet manar till bruket av våld för att nå det mål man säger sig eftersträva. Det är enligt vår uppfattning en allvarlig företeelse att man försöker legalisera våldet för att lösa konflikter, såväl nationella som internationella. Att detta stimulerar de destruktiva krafter som latent finns hos vissa individer torde väl vara helt naturligt. Detta tillsammans med narkotika- och alkoholmissbruk gör att respekten för vedertagna normer och av samhället fastställda regler hos många människor efter hand avtrubbas för att i många fall helt försvinna.

Den låga upplyklaringsprocenten med 33,6 procent för samtliga brott (dvs. under

året uppklarade brott i relation till under året anmälda brott) är, även om en viss förbättring skett under de tre senaste åren, lägre än i slutet på 1950-talet och början på 1960-talet. I fråga om tillgreppsbrodden är motsvarande uppklaringsprocent så låg som 21,6 procent. Detta gäller alltså brott som anmäles till polisen. Hur många brott som verkligen begås finns det helt naturligt ingen uppgift på, men det torde med all säkerhet vara ett betydligt större antal än som blir uppdagade och anmälda. Dessa förhållanden är icke ägnade att skapa förtroende för samhällets rättsvårdande myndigheter bland dem som utsättes för brottslig handling.

Ett flertal utredningar sysselsätter sig med rättsvårdsfrågorna från olika utgångspunkter. En del av dem arbetar sedan flera år tillbaka, en del av nyare datum och vissa har slutfört sitt uppdrag. Resultaten från flertalet av utredningarna väntar vi dock fortfarande på. I det allvarliga läge där vi nu befinner oss i fråga om den allmänna utvecklingstendensen inom brottsligheten och den därav följande personliga otryggheten för medborgarna bör insatserna för att åstadkomma praktiska resultat intensifieras.

Det är, synes det oss, absolut nödvändigt att snarast få underlag för åtgärder från samhällets sida, som kan bromsa upp den stigande brottsligheten och tvinga den tillbaka.

Stora krav ställs på alla människor men framför allt på ungdomen då det gäller att inpassa sig i vårt alltmer komplicerade samhälle. Anpassningssvårigheterna är också för många mycket stora, och problemen verkar för den enskilde många gånger olösliga. Här är den enskilde i behov av allt det stöd som samhället och medmänniskor kan ge. Men hur skall detta ske så att man kan kanalisera medborgarnas och framför allt de ungas goda impulser och aktiviteter i en positiv och konstruktiv riktning till gagn för såväl den enskilde som samhället? Dessa problem bör av landets lagstiftande församling ägnas betydligt större uppmärksamhet än hittills.

Med stöd av vad ovan anförts anhålles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en parlamentarisk utredning som får i uppdrag att med stöd av forskning och av tidigare utredningar vunna erfarenheter skyndsamt framlägga förslag till ett samlat handlingsprogram för brottslighetens bekämpande.

Stockholm den 28 januari 1969

Gunnar Oskarson (m)

Alf Wennerfors (m)

Ove Nordstrandh (m)